

Συλλογή της Νομολογίας

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-325/18 PPU και C-375/18 PPU

Hampshire County Council

κατά
C.E.
και
N.E.

[αίτηση του Court of Appeal (Ιρλανδία)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Διεθνής απαγωγή παιδιών – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Άρθρο 11 – Αίτηση επιστροφής – Σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 – Αίτηση περί κηρύξεως εκτελεστότητας – Προσφυγή – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 47 – Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής – Προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής – Διάταξη περί κηρύξεως της εκτελεστότητας – Εκτέλεση πριν από την επίδοση της διατάξεως»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 19ης Σεπτεμβρίου 2018

1. Προδικαστικά ερωτήματα – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Προϋποθέσεις – Αποχωρισμός και απομάκρυνση μικρού παιδιού από τη μητέρα του – Ενέργειες στις οποίες προβαίνει δημόσιος οργανισμός με σκοπό την υιοθεσία του παιδιού

(Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου, άρθρο 107· κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου)

2. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός 2201/2003 – Αναγνώριση και εκτέλεση – Πεδίο εφαρμογής – Απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους, με την οποία διατάσσεται η επιστροφή παιδιού και η οποία έχει εκδοθεί χωρίς να έχει προηγηθεί αίτηση βάσει της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 – Εκτέλεση της απόφασεως αυτής συμφώνως προς τις γενικές διατάξεις του κεφαλαίου III του κανονισμού – Επιτρέπεται

(Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου, αιτιολογική σκέψη 17 και κεφάλαιο III)

3. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός 2201/2003 – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια των «αστικών υποθέσεων» – Αυτοτελής ερμηνεία

(Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου, άρθρο 1 § 1)

4. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός 2201/2003 – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της «γονικής μέριμνας» – Θέση του παιδιού υπό δικαστική επιτροπεία – Εμπίπτει

(Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου, άρθρα 1 § 1, στοιχείο β', και § 2, και 2 § 7)

5. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός 2201/2003 – Αναγνώριση και εκτέλεση – Απόφαση με την οποία διατάσσονται η θέση υπό επιτροπεία και η επιστροφή παιδιού και η οποία έχει κηρυχθεί εκτελεστή στο κράτος μέλος αναγνωρίσεως – Εκτέλεση της απόφασεως αυτής πριν από την επίδοση στους ενδιαφερόμενους γονείς του εγγράφου κηρύξεως εκτελεστότητάς της – Δεν επιτρέπεται – Παράταση της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής κατά της απόφασεως η οποία κηρύσσει την εκτελεστότητα – Αποκλείεται

(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 47· κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου, άρθρο 33 §§ 1 και 5)

6. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός 2201/2003 – Προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα – Λήψη μέτρων από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία – Έκδοση διαταγής κατά δημόσιας υπηρεσίας άλλου κράτους μέλους με την οποία απαγορεύεται στην υπηρεσία αυτή να κινήσει ή να συνεχίσει διαδικασία υιοθεσίας – Επιτρέπεται

(Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου)

1. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 42-44)

2. Οι γενικές διατάξεις του κεφαλαίου III του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, έχουν την έννοια ότι, στην περίπτωση που προβάλλεται ότι παιδιά έχουν μετακινηθεί παρανόμως, η απόφαση δικαστηρίου του κράτους μέλους όπου τα παιδιά είχαν τη συνήθη διαμονή τους, με την οποία διατάσσεται η επιστροφή των παιδιών αυτών και η οποία αποτελεί το επακόλουθο αποφάσεως σχετικής με τη γονική μέριμνα, μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή στο κράτος μέλος υποδοχής κατά τις γενικές αυτές διατάξεις.

Επισημαίνεται ότι η αιτιολογική σκέψη 17 του κανονισμού 2201/2003 τονίζει τον συμπληρωματικό χαρακτήρα του εν λόγω κανονισμού, επισημαίνοντας ότι αυτός συμπληρώνει τις διατάξεις της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, η οποία πάντως εξακολουθεί να τυγχάνει εφαρμογής. Η διάρθρωση των δύο επίμαχων νομικών πράξεων διευκρινίζεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, κατά το οποίο τα δικαστήρια κράτους μέλους οφείλουν να εφαρμόζουν τις παραγράφους 2 έως 8 του άρθρου αυτού επί της διαδικασίας επιστροφής που προβλέπει η Σύμβαση της Χάγης του 1980. Διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις αυτές δεν επιτάσσουν όπως ένα πρόσωπο, ένας φορέας ή μια αρχή, σε περίπτωση που προβάλλεται ότι υφίσταται διεθνής απαγωγή παιδιού, στηρίζεται στη Σύμβαση της Χάγης του 1980 για να ζητήσει την άμεση επιστροφή του παιδιού αυτού στο κράτος της συνήθους διαμονής του. Επομένως, ο δικαιούχος της γονικής μέριμνας δύναται να ζητήσει την αναγνώριση και εκτέλεση, συμφώνως προς τις διατάξεις του κεφαλαίου III του κανονισμού 2201/2003, αποφάσεως σχετικής με τη γονική μέριμνα και την επιστροφή παιδιών, η

οποία έχει εκδοθεί από αρμόδιο δικαστήριο δυνάμει του κεφαλαίου II, τμήμα 2, του κανονισμού 2201/2003, ακόμη και όταν δεν έχει υποβάλει αίτηση επιστροφής βάσει της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

(βλ. σκέψεις 48, 50, 51, 53, 62, διατακτ. 1)

3. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 55)

4. Στην έννοια της «γονικής μέριμνας» κατά το άρθρο 2, παράγραφος 7, του κανονισμού 2201/2003 δίδεται ευρύς ορισμός, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται ή επιβάλλονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από τον νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού (αποφάσεις της 27ης Νοεμβρίου 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, σκέψη 49, και της 26ης Απριλίου 2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, σκέψη 59).

Διαπιστώνεται ότι η εκ μέρους δικαστηρίου άσκηση της αρμοδιότητας να θέσει ορισμένο πρόσωπο υπό επιτροπεία συνεπάγεται την άσκηση δικαιωμάτων συνδεδόμενων με την καλή διαβίωση και την ανατροφή των παιδιών, τα οποία κανονικά θα ασκούσαν οι γονείς, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003, ή ακόμη περιλαμβάνει και πτυχές συνδεδόμενες με την επιτροπεία ή την κηδεμονία, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού. Όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η ανάθεση του δικαιώματος επιμέλειας σε διοικητική αρχή εμπίπτει επίσης στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

(βλ. σκέψεις 57, 58)

5. Το άρθρο 33, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν επιτρέπει την εκτέλεση αποφάσεως δικαστηρίου κράτους μέλους με την οποία διατάσσονται η θέση υπό επιτροπεία και η επιστροφή παιδιών και η οποία έχει κηρυχθεί εκτελεστή στο κράτος μέλος αναγνώρισεως πριν από την επίδοση στους ενδιαφερόμενους γονείς του εγγράφου κηρύξεως εκτελεστότητας της αποφάσεως αυτής. Το άρθρο 33, παράγραφος 5, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής που προβλέπεται στη διάταξη αυτή δεν μπορεί να παραταθεί από το επιληφθέν δικαστήριο.

Υπενθυμίζεται συναφώς ότι η απαίτηση επιδόσεως της αποφάσεως περί κηρύξεως της εκτελεστότητας έχει ως αποστολή, αφενός, να προστατεύσει τα δικαιώματα του διαδίκου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση αποφάσεως και, αφετέρου, να χρησιμεύσει ως απόδειξη, επιτρέποντας τον ακριβή υπολογισμό της αυστηρής και δεσμευτικής προθεσμίας που προβλέπεται από το άρθρο 33 του κανονισμού 2201/2003 (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Verdoliva, C-3/05, EU:C:2006:113, σκέψη 34).

Μέσω της ως άνω απαιτήσεως επιδόσεως, καθώς και της ταυτόχρονης διαβίβασεως πληροφοριών σχετικών με την προσφυγή, διασφαλίζεται ότι ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση έχει δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής. Επομένως, για να μπορέσει να γίνει δεκτό ότι ο ενδιαφερόμενος διάδικος ήταν σε θέση, κατά την έννοια του άρθρου 33 του κανονισμού 2201/2003, να ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεως περί κηρύξεως εκτελεστότητας, πρέπει να είχε λάβει γνώση του περιεχομένου της αποφάσεως αυτής, πράγμα το οποίο προϋποθέτει ότι η εν λόγω απόφαση του επιδόθηκε ή του κοινοποιήθηκε (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, σκέψη 40).

(βλ. σκέψεις 69, 70, 82, διατακτ. 2)

6. Ο κανονισμός 2201/2003 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν αποκλείει τη δυνατότητα δικαστηρίου κράτους μέλους να λάβει ασφαλιστικά μέτρα συνιστάμενα στην έκδοση διαταγής κατά δημόσιας υπηρεσίας άλλου κράτους μέλους με την οποία απαγορεύεται στην υπηρεσία αυτή να κινήσει ή να συνεχίσει, ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του άλλου κράτους μέλους, διαδικασία υιοθεσίας παιδιών που διαμένουν στο εν λόγω κράτος.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από αυτό καθαυτό το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003, η απόφαση για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά μέτρα υιοθεσίας δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.

(βλ. σκέψεις 93, 94, διατακτ. 3)